

Grensverkeer april 2005

Kroniek april 2005

Op 18 maart bestond onze studiekering uit een voor ons doen flink aantal deelnemers. We hebben ons toen overgegeven aan allerlei diepzinnige speculaties rond de eeuwige gelukzaligheid in christelijk en boeddhistisch perspectief. Wie Abe bestudeert komt er wel achter, dat we het gesprek met de oosterse religies niet aan kunnen gaan met gebruikmaking van de stereotype tegenstellingen zoals die onder ons zo graag gebezigd worden. Hier leidt simplificatie tot falsificatie. En we kunnen ons niet aan de indruk onttrekken, dat ook Tillich zich laat leiden door het noemen van 'gemeenplaatsen' en zijn kennis van het Boeddhisme niet verkregen heeft uit zelfstandige bestudering van de bronnen. Zo stellen wij vaak gemakshalve dat het christelijk eschaton een soort 'Wiederherstellung aller Dinge' representeert (de voleinding van het Godsrijk) terwijl de Boeddhist genoeg neemt met een gelukzalig 'niets'. En dit 'niets' is daarom gelukzalig omdat je niet meer terug kunt keren in het lijden van deze werkelijkheid. Niet dus, zegt Abe, terwijl hij het Nirwana interpreteert als een uiterst dialectische werkelijkheid waarin 'everything and everyone are respectively and distinctively fulfilled, and more clearly distinguished from each other than before.' Het nirwana is klaarblijkelijk 'niet niks!'. Abe heeft waarschijnlijk wel gelijk als hij stelt in Zen and Western Thought dat Tillich's behandeling van het Boeddhisme niet vrij is van 'a Christian colouration'.

Het lezen van de Abe-tekst was overigens verre van gemakkelijk vanwege het hoge abstractie-niveau. Wij hebben ons daarom voorgenomen om de tekst nog een keer 'aan te houden' en daar dan het vijfde hoofdstuk uit Zen and Western Thought naast te leggen. Niet om het nog moeilijker te maken, maar in de hoop dat een en ander ons daardoor wat duidelijker wordt. Dit vijfde hoofdstuk 'Non-being and Mu – The Metaphysical Nature of Negativity in the East and in the West' is te vinden op onze eigen website onder de knop Abe-teksten.

Als je je verdiept in alles wat er in de loop der tijd gezegd is over niet en niets krijg je last van duizeligheid. Er is een oek dat staat voor een eenvoudige negatie of ontkenning. Er is ook een mè oek hetgeen duidt op afwezigheid onder het voorteken van aanwezigheid. Bij de idealisten zet het niet-zijn het dialectisch proces van het worden in gang. Bij het existentialisme brengt de angst voor het niets juist het zijn aan het licht. Dan zijn er theologen die in hun Godsleer het a-privativum gebruiken (de negatieve attributen van Maimonides!). God is onstoffelijk, onveranderlijk, ontijdelijk, onmetelijk, oneindig. En Karl Barth heeft het voor de verandering niet over Nichts, maar over das Nichtige en bedoelt dan weer het kwaad in zijn ware gedaante. En dan hebben we het nog niet eens over de creatio ex nihilo gehad! Tillich op zijn beurt heeft geworsteld met de terminologie omdat bij zijn emigratie het niet-zijn tot een taalprobleem werd! Hij koos niet voor nothingness, maar voor non-being. Maar wat bedoelt hij er nu weer precies mee? Dat is niet steeds zo helder, omdat hij de ene keer leentje-buur speelt bij de idealisten en de andere keer weer bij de existentialisten! We zijn benieuwd of Abe ons verder brengt in deze doolhof van betekenissen.

Naast onze bezinning op Non-being en Mu ligt er een 'paper' voor van Eiko Hanaoka uit Kyoto. Dit artikel (Christus als Mitte der Geschichte) wordt aan de leden van de studie-kring per separate post gestuurd. Het is daarom interessant omdat Hanaoka een poging onderneemt om christen en boeddhist tegelijkertijd te zijn. Samen met Masao Abe levert ze ons voldoende stof om weer een kringsamenkomst verder te komen (15 april as.)

Bij het schrijven van deze regels is er nog niet gereageerd op de oproep om via de website vragen te inventariseren richting Rob. James. Wie daar alsnog de moeite voor wil nemen moet inloggen met het wachtwoord newbeing (aan elkaar met kleine letters). De site zoals die ons momenteel ter beschikking staat, geeft prachtige mogelijkheden. Er zal nog het nodige aan opgetuigd moeten worden, maar het begin is er. Naar alle waarschijnlijkheid vinden we hier ook de opening naar een wat efficiëntere PR voor ons genootschap dan tot op heden het geval is. Allen veel studiezin en enthousiasme toegewenst en graag tot ziens in het Giordano Brunohuis in Utrecht.